

resolved issues regarding compensation to the victim for non-pecuniary damage, as well as indicative information obtained during the investigation.

The article actualizes the importance of forensic psychological examination and emphasizes the need for further research.

Keywords: criminal offense, forensic psychological examination, authority of public authorities, law enforcement agencies, public formations for the protection of public order.

DOI: 10.33766/2524-0323.95.267-275
УДК 343.98

Лозова С. М., кандидат психологічних наук, доцент, провідний фахівець з наукової роботи відділу забезпечення діяльності центру Харківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України (м. Харків, Україна)

e-mail: sv.lozova@ukr.net

ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0002-3348-3331>

Кокорін О. В., заступник директора центру, завідувач відділу криміналістичних видів досліджень Харківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України (м. Харків, Україна)

e-mail: jordan@3g.ua

ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0001-6899-5794>

Лозовий А. О., завідувач сектору моніторингу та інформаційного забезпечення відділу забезпечення діяльності центру Харківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України (м. Харків, Україна)

e-mail: ndekc.kharkiv@gmail.com

ORCID iD : <https://orcid.org/0000-0001-9596-5515>

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТЛЮВАЛЬНИХ ПРИЛАДІВ ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ В УТРУДНЕНИХ УМОВАХ

У статті розглянуто особливості проведення огляду місця події в утруднених умовах (погане освітлення, несприятливі погодні умови, огляд е прихованих місцях і деякі інші). Досліджено сучасний «польовий» засіб освітлення «Світлову вежу», який використовується для огляду великих за розмірами територій. Детально розглянуто джерело експертного світла OFK-8000A, що використовується для пошуку і виявлення різноманітних слідів (рук, біологічного походження, виявлення «хімічних пасток», ознак підробки документів) під час огляду місця події. Для використання в утруднених умовах запропоновано освітлювальний прилад FoxFury Nomad® 360.

Надано пропозиції щодо використання певних освітлювальних приладів у різних ситуаціях, у тому числі несприятливих, під час огляду місця події.

Ключові слова: освітлювальні прилади, огляд місця події, пошук і виявлення слідів, несприятливі умови.

Постановка проблеми. Використання різноманітних засобів освітлення для пошуку доказової інформації під час огляду місця події застосовується вже довгий

час. З давніх-давен засоби освітлення (від найпростіших свічок і ліхтариків до надсучасних джерел експертного світла) використовувалися для пошуку та виявлення різних слідів. Технічний прогрес стимулює виникнення нових технічних засобів, що застосовуються в різних галузях науки і техніки, а також можуть бути запозичені для криміналістичної діяльності. Одними з таких засобів і є освітлювальні прилади, які можуть використовуватися під час проведення слідчих (розшукових) дій. Найбільш ефективними вони будуть під час огляду місця події.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання тактики проведення огляду місця події (етапи, стадії, використання окремих техніко-криміналістичних засобів для пошуку, виявлення і фіксації слідової інформації) досліджували у своїх працях В. І. Алексійчук, Н. І. Кліменко, Є. І. Макаренко, В. Ю. Шепітько [1, 2, 3, 4], однак проблему застосування освітлювальних приладів під час огляду місця події в даних працях науковці майже не розкривали. Освітлювальні прилади, як складова техніко-криміналістичного забезпечення діяльності експертних підрозділів, були досліджені в працях С. І. Перліна, С. О. Шевцова [5], проте особливостям їх застосування в рамках огляду місця події, як слідчої дії, достатньої уваги науковцями не приділено.

Формулювання цілей. Метою статті є аналіз сучасних освітлювальних приладів, які можуть бути використані під час огляду місця події в утруднених умовах. Завданнями дослідження є визначення умов та особливостей використання сучасних освітлювальних приладів, а також надання пропозицій щодо їх застосування під час проведення огляду місця події.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні доцільності використання сучасних освітлювальних приладів з метою розширення можливостей пошуку і виявлення слідів при проведенні огляду місця події в утруднених умовах.

Виклад основного матеріалу. Найпоширенішою слідчою (розшуковою) дією під час розслідування будь-яких категорій злочинів є огляд місця події. Огляд місця події – це невідкладна слідча дія, направлена на встановлення, фіксацію і дослідження обстановки місця події, слідів злочину і злочинця та інших фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження. При огляді місця події слідчий безпосередньо сприймає, досліджує, фіксує, оцінює об'єкти на місцевості або в приміщенні, де виявлені ознаки злочину [6, с. 283]. Загальним завданням огляду місця події є виявлення фактичних даних, за якими можна встановити механізм злочину у всіх деталях. Для розв'язання цього завдання потрібно максимально уважно й повно оглянути місце події, виявити всі можливі сліди злочину, інші докази, зафіксувати їх, правильно вилучити і в подальшому відправити на експертне дослідження. За загальними правилами, не допускається проведення слідчих дій, у тому числі огляду місця події в нічний час (з 22 години до 6 години), за винятком невідкладних випадків, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного (ч.4 ст. 223 КПК) [7].

Огляд нерідко проводиться в утруднених умовах (погане освітлення, несприятливі погодні умови, огляд у прихованих місцях і т. ін.), тому потрібні додаткові

джерела освітлення для вивчення обстановки місця події, виявлення слабо видимих і невидимих слідів, плям, речовин та іншого. Освітлювальні прилади можна поділити на:

- засоби освітлення у видимій частині спектру (електроліхтарі, переносні софіти, електроосвітлювачі тощо);
- засоби освітлення у невидимій частині спектра (ультрафіолетові освітлювачі, електронно-оптичні прилади).

Усі ці джерела світла мають автономне (від акумулятора або сухих елементів), мережеве або універсальне живлення [8, с. 81].

Саме для вирішення завдань більш повного виявлення слідової інформації використовуються освітлювальні прилади.

Засоби освітлення — це різноманітні прилади, що дозволяють створити загальне розсіяне, спрямоване, моно- і поліхроматичне освітлення. Як джерела світла використовуються переносні фотоосвітлювачі, побутові ліхтаріки, електронні фотоспалахи й інша освітлювальна апаратура, найважливішими частинами якої є розсіювачі, відбивачі, світлофільтри, захисні екрани, що впливають на напрямок, інтенсивність, хвильовий діапазон й інші характеристики світлового потоку. До спеціальних джерел належать ультрафіолетові освітлювачі, що дозволяють знайти слабовидимі або невидимі сліди крові, сперми, поту й інших виділень людини, деяких хімічних речовин (нафтопродуктів, клею й ін.). Під дією ультрафіолетових променів деякі з цих об'єктів люмінесцюють або надто відрізняються за відтінком від об'єкта-носія. Однак, варто пам'ятати, що дія ультрафіолету повинна бути короткочасною (не більш 5 сек.), оскільки він може викликати необоротні зміни об'єкта. Засоби освітлення (освітлювальна техніка) застосовують для штучного освітлення ділянок місцевості, закритих приміщень, предметів і людей під час огляду місця події. Для цього використовують стаціонарні й переносні джерела освітлення побутового та спеціального призначення.

Нині застосовують переважно прилади та пристрої електричного й газорозрядного освітлення (лампи розжарювання, газорозрядні люмінесцентні) — прилади розсіяного світла (звичайні лампи без арматури); прилади спрямованого освітлення, що мають арматуру-відбивачі (плоскі, кутові, сферичні, параболічні), софіти, прожектори, імпульсні лампи-спалахи, переносні електричні ліхтарі та ін.; пристрої точкового освітлення, що дають змогу концентрувати світловий пучок. Такі засоби слугують для виявлення маловидимих і невидимих слідів, мікрочасток [9, с. 17-18].

За характером спектру випромінювання засоби освітлення поділяють на ультрафіолетові, звичайні та інфрачервоні. Джерела ультрафіолетового випромінювання — це пристрої з ртутними газорозрядними лампами (ПРК-7, ПУФ-5, УФО-4А, СВДШ-250, СВДШ-1000), спеціально виготовлені для криміналістичних досліджень (наприклад, УК-1 (ультрафіолетовий криміналістичний освітлювач), ОЛД-41 (освітлювач лабораторний діагностичний), «Таран» (стаціонарний ультрафіолетовий освітлювач), ультрафіолетовий освітлювач «Спектр - компакт» або «Portable Money Detector», настільний ультрафіолетовий освітлювач моделі «Regula mod. 4001» (верхнє світло).

Джерелами інфрачервоних променів є електронно-оптичні перетворювачі (ЕОП), що дозволяють виявити частки кіптяви, фарби, металу, сліди пострілу. Наприклад, прилад активної дії С – 270 (має інфрачервоне джерело і систему спостереження), прилади пасивної дії НН -12, НН-112, «Ореол» (мають систему спостереження у природному інфрачервоному фоні) тощо.

Крім того, слід звернути увагу й на інші криміналістичні засоби, які допомагають пошуку і фіксації слідів у прихованих місцях у умовах поганої видимості під час огляду:

- оглядовий прилад «Лоза» моделі «Regula mod. 3001, 3002» призначений для здійснення візуального контролю прихованих місць, огляд яких неможливий через важкий доступ до них (ніші автомобіля, місця без освітлення, схованки тощо).

- луна «Крот» моделі «Regula mod. 1011» вимірювально-кодувальна з ультрафіолетовим підсвічуванням, ретрорефлективним світлом та виносним зарядним пристроєм, яку носять у чохлі на поясному ремні тощо.

Важливим завданням огляду місця події є максимальне освітлення території, яка підлягає огляду і, безумовно, використання засобів, які були перелічені в першій ситуації.

Із сучасних «польових» засобів освітлення, у тому числі великих за розмірами територій під час огляду, що використовуються працівниками експертної служби, найбільш ефективними є «Світлові Вежі»¹. Аварійна освітлювальна установка «Світлова Вежа» освітлює територію розміром більше ніж 10 тисяч квадратних метрів. Світильник виготовлений зі спеціальної тканини, котрий у згорнутому стані являє собою компактний тканинний контейнер, який надувається насосом і піднімається заввишки від трьох до семи метрів у вигляді циліндра. Джерело світла розташоване у верхній частині циліндра і являє собою натрієву лампу потужністю від 600 до 1000 ватт. Так само є установки, що мають дві лампи, які стоять поруч, завдяки чому освітлювана площа має овальну форму. Такі світильники використовуються там, де роботи ведуться на витягнутих ділянках, наприклад, залізничне полотно. Установка вводиться в дію однією людиною менш ніж за одну хвилину. При використанні установки із вбудованою електростанцією її потужність дозволяє підключити додаткові електроприлади та інструменти потужністю до 1,5 кВт [8, с. 82].

Завдяки стрімкому розвитку технічного прогресу, з'являється також велика кількість нових засобів освітлення, які можуть бути застосовані при пошуку слідів під час огляду місця події. Експертами Харківського НДЕКЦ МВС України використовується джерело експертного світла OFK-8000A.

OPTIMAX™ Multi-Lite™ – комплект світлодіодних ліхтарів для збору доказів та лабораторних криміналістичних досліджень. Має бездротовий, міцний корпус із чорного анодованого алюмінію і вісім змінних світлодіодних головок Qwik-Connect™ із вбудованим купольним об'єктивом: УФ-А (365 нм); фіолетовий, синій, блакитний, зелений, янтарний, червоний і білий світ (400-700нм). У комплект вхо-

---

¹ «Світлова вежа» використовується під час огляду місця події спеціалістами Харківського НДЕКЦ.

дять чотири пари окулярів (поглинають ультрафіолетове випромінювання, що контрастують з жовтим, помаранчевим і червоним кольором). Також у комплекті є три контрастних фільтри (жовтий, помаранчевий і червоний), що дозволяє експертам використовувати ліхтарі без необхідності носити захисні окуляри.

За допомогою джерела експертного світла OFK-8000A можуть бути виявлені плями речовин біологічного походження, невидимі або мало видимі відбитки пальців рук, синці, гематоми, сліди укусів, волосся і волокна, жир, масло, нафтові плями, подрібки в документах. Наприклад, застосування фіолетової насадки з жовтими окулярами допоможе при необхідності знайти кров на темних поверхнях. Використання синього кольору з жовтими або помаранчевими окулярами дає можливість виявлення таких речовин біологічного походження, як: кров, слина, сперма, сеча, які на білому тлі світяться жовтим. Чорна насадка (ультрафіолетове випромінювання) застосовується при розслідуванні насильницьких злочинів (вбивств, звалтувань, нанесення тілесних ушкоджень різного ступеню тяжкості), допомагаючи виявляти місця укусів, забоїв, синці, поранення, оскільки кров поглинає ультрафіолет і здається чорною. Також може слугувати при проведенні технічної експертизи документів (наприклад, для виявлення ознак травлення, підчистки). Блакитна насадка з використанням контрастних помаранчевих фільтрів або окулярів допомагає при розкритті багатьох злочинів, у тому числі і корисливої спрямованості (крадіжки, шахрайство, хабарництво), надаючи можливість виявляти хімічні пастки (певні предмети, гроші, марковані речовини). Не можна переоцінити її застосування для пошуку слідів пальців рук при розслідуванні будь-яких злочинів, виявлених за допомогою індандіону. Індандіон є флуоресцентною речовиною, і при освітленні блакитною насадкою OFK-8000A, яка випромінює зеленувато-блакитне світло, відбитки стають видимими [10].

Під час огляду місця події при розслідуванні злочинів проти особистості (нанесення різного ступеня тілесних ушкоджень, вбивства, звалтування) важливим є своєчасне і повне виявлення слідів біологічного походження. Певна складність полягає в тому, що деякі з цих слідів є маловидимими або невидимими, часто злочинцем вживаються заходи щодо їх знищення чи пошкодження, що істотно утруднює їх виявлення. Застосування освітлювальних приладів зі спеціальними фільтрами допомагає у вирішенні завдань пошуку і виявлення даних слідів. FoxFury MF All-in-One Forensic Light System використовується під час огляду місця події слідчим, інспектором-криміналістом або судовим медиком для пошуку серологічних/біологічних рідин (включаючи сечу і сперму), слідів укусів, синців та інших доказів (волосся і волокна). Він пропонує кілька довжин хвиль у синьому, блакитному, зеленому, інфрачервоному і білому світлі (470, 495, 525 і 850 нм) [11]. Даний портативний світлодіодний ліхтар дозволяє учасникам огляду виявляти сліди на відстані до 6 метрів. Ліхтар має 3 пари окулярів і автономне живлення від літій-іонної акумуляторної батареї (вистачає до 6 годин роботи). Сліди на одязі та білизні, сліди пошкодження на тілі потерпілого або виявлення слідів на труті, волосся людини чи волокна з одягу підозрюваного на потерпілому або, навпаки, допомагає виявляти світлодіодний ліхтар FoxFury MF All-in-One Forensic Light System.

Одним із нових освітлювальних приладів, використання якого може значно полегшити проведення огляду місця події в утруднених умовах, є FoxFury Nomad® 360 [12]. FoxFury Nomad® 360 – це автономний, переносний, зручний у транспортуванні прожектор. Вживати його можна як у приміщенні, так і на відкритій місцевості. FoxFury Nomad® 360 є водонепроникним, що дозволяє застосовувати його навіть при огляді під водою. У залежності від режиму використання освітлення (низький, середній, високий і строб), може працювати від 3 до 24 годин. Інтенсивність світла регулюється в залежності від ситуації огляду. Світлова головка Nomad® 360 досить висока, що зводить до мінімуму тіні і випадкове осліплення. Світлова головка може повертатися, регулюватися вгору і вниз і міняти орієнтацію від односторонньої до багатовекторної.

Слід зауважити, що цей освітлювальний прилад працює в будь-яку погоду. Є водонепроникним, ударостійким, відповідає вимогам щодо вогнестійкості. При роботі в умовах сильного вітру, задля безпеки, можна збільшити вагу ліхтаря, використовуючи D-образне кільце в основі пристрою, яке дозволяє прикріпити для цієї мети мішок із піском. FoxFury сконструйований таким чином, що людина може розгорнути його за 20 секунд.

Висновки. Отже, завдяки технічному прогресу постійно виникають нові освітлювальні засоби, які можна використовувати в криміналістичній діяльності. Оглядові прилади «Лоза», «Крот» застосовуються для огляду у важкодоступних місцях, використовуючи джерела звичайного та інфрачервоного підсвічування («Лоза»). Польовий засіб «Світлова вежа» допомагає в освітленні великих територій в умовах поганої видимості, у темну пору доби. Використання таких інноваційних освітлювальних приладів, як OFK-8000A, допомагає виявляти різноманітні сліди біологічного походження при розслідуванні насильницьких злочинів, хімічні пастки при розслідуванні злочинів корисливої спрямованості, ознаки підробки при розслідуванні майже будь-яких злочинів. Виявленню слідів укусів, синців та інших доказів (волосся і волокна), а також слідів сечі, сперми при розслідуванні злочинів проти особистості допомагає світлодіодний ліхтар FoxFury MF All-in-One Forensic Light System. Освітлювальний прилад FoxFury Nomad® 360 допомагає при проведенні огляду місця події в поганих погодних умовах (дощ, сильні пориви вітру і т. ін.). Використання різноманітних освітлювальних приладів сприяє більш ефективному й повному пошуку і виявленню слідової інформації під час проведення огляду в утруднених умовах – від огляду в темну пору доби чи за несприятливих погодних умов до огляду у важкодоступних місцях.

Використані джерела:

1. Алексійчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія : монографія. Харків, 2011. 167 с.
2. Макаренко Є. І., Негодченко О. В., Тертишник В. М. Огляд місця події: навч. посіб. Дніпропетровськ, 2001. 156 с.
3. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук.-практич. посібник / за ред. Н. І. Клименко. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 216 с.
4. Шепітько В. Ю. Тактика огляду місця події: конспект лекцій. Харків : УкрІОА, 1994. 20 с.

5. Науково-технічні засоби в експертній практиці: концептуальні засади: метод. посібник / М-во внутр. справ України; Держ. наук. – дослід. експерт. - криміналіст. центр / авт. упоряд. С. І. Перлін, С. О. Шевцов. Харків : ФОП Чальцев О. В., 2009. 152 с.

6. Криміналістика: підручник за заг. ред. д.ю.н., професора А. Ф. Волобуєва. Харкі: ХНУВС, 2011. 666 с.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 12 квітня 2012 року № 4651-VI. / База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. (дата звернення: 19.07.2021).

8. Лозова С. М. Специфіка огляду місця події в темну пору доби. *Науково-практичний семінар «Актуальні проблеми криміналістики, кримінального процесу, судової експертизи, оперативно-розшукової діяльності», присвяченого 95-річчю з дня народження професора М. В. Салтєвського* / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2013. С. 80-83.

9. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій : науково-методичні рекомендації / В. В. Кікінчук, К. Л. Бугайчук, В. О. Малярова, Т. П. Матюшкова. Харків : ХНУВС. 2018. 101 с.

10. Лозова С. М., Кокорін О. В., Лозовий А. О. Використання іноваційних засобів освітлення під час огляду місця події. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 19 листоп. 2020р.)* / Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 259-262.

11. FoxFury MF All-in-One Forensic Light System. URL : <http://forensic.kiev.ua/uk/mf-all-in-one-forensic-light-system.6XvXfv/>. (дата звернення: 19.07.2021).

12. FoxFury Nomad®360. URL : <http://forensic.kiev.ua/uk/nomad-360-scene-light.6XvXfr/>.

References:

1. Aleksijchuk, V. I. (2011) Oglyad misyca podiyi: taktyka i psyhologiya. Kharkiv. [in Ukrainian].

2. Makarenko, Ye. I., Negodchenko, O. V., & Tertyshnyk, V. M. (2001) Oglyad misyca podiyi. Dnipropetrovsk. [in Ukrainian].

3. Oglyad misyca podiyi pry rozsliduvanni okremykh vydiv zlochyniv (2005) / Klymenko, N. I. (Ed.) Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].

4. Shepitko, V. Yu. (1994) Taktyka oglyadu misyca podiyi. Kharkiv : UkrYuA. [in Ukrainian].

5. Naukovo-tekhnichni zasoby v ekspertnii praktytisi: kontseptualni zasady (2009) / Perlin, S. I., Shevtsov, S. O. (Eds.) M-vo vnutr. sprav Ukrainy; Derzh. nauk.-doslid. ekspert.-kryminalist. tsentr. Kharkiv: FOP Chaltsev O. V. [in Ukrainian].

6. Kryminalistyka (2011) / A. F. Volobuyev (Ed.). Kharkiv : XNUVS. [in Ukrainian].

7. Kryminalnyj procesualnyj kodeks Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 12 kvitnya 2012 roku No 4651-VI. (2012) / Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / Verkhovna Rada Ukrayiny - Database "Legislation of Ukraine" / The Verkhovna Rada of Ukraine. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukrainian].

8. Lozova, S. M. (2013) Specyfika oglyadu misyca podiyi v temnu poru doby. activity Aktualni problemy kryminalistyky, kryminalnogo procesu, sudovoyi ekspertyzy, operatyvno-rozshukovoyi diyalnosti - Scientific-practical seminar "Actual problems of criminology, criminal procedure, forensic examination, operational and investigative activities", dedicated to the 95th anniversary of the birth of Professor M. Saltvsky, 80-83. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav. [in Ukrainian].

9. Protsesualnyi poriadok ta taktychni osoblyvosti zdiisnennia slidchykh (rozshukovykh) dii : naukovo-metodychni rekomendatsii (2018) / Kikinchuk, V. V., Bugajchuk, K. L., Malayarova, V. O., Matyushkova, T. P. (Eds.) Kharkiv : XNUVS. [in Ukrainian].

10. Lozova, S. M., Kokorin, O. V., Lozovyj, A. O. (2020) Vykorystannya inovacijnyx zasobiv osvittennya pid chas oglyadu miscya podiyi. *Aktualni pytannya kryminalistyky ta sudovoyi ekspertyzy: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 19 lystop.) - Current issues of criminology and forensic science (Kyiv, November, 19)*, 259-262. Kyiv : Nacz. akad. vnutr. sprav. [in Ukrainian].

11. FoxFury MF All-in-One Forensic Light System. N. d. N. p. URL : <http://forensic.kiev.ua/uk/mf-all-in-one-forensic-light-system.6XvXfv/>. [in English].

12. FoxFury Nomad® 360. N. d. N. p. URL : <http://forensic.kiev.ua/uk/nomad-360-scene-light.6XvXfr/>. [in English].

Стаття надійшла до редакції 20.07.2021

Лозова С. Н., кандидат психологических наук, доцент, ведущий специалист по научной работе отдела обеспечения деятельности центра Харьковского научно-исследовательского экспертно-криминалистического центра МВД Украины (г. Харьков, Украина)

Кокорин О. В., заместитель директора центра, заведующий отделом криминалистических видов исследований Харьковского научно-исследовательского экспертно-криминалистического центра МВД Украины (г. Харьков, Украина)

Лозовой А. А., заведующий сектором мониторинга и информационного обеспечения отдела обеспечения деятельности центра Харьковского научно-исследовательского экспертно-криминалистического центра МВД Украины (г. Харьков, Украина)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОСВЕТИТЕЛЬНЫХ ПРИБОРОВ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ ОСМОТРА МЕСТА ПРОИСШЕСТВИЯ В ЗАТРУДНЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье рассмотрены особенности проведения осмотра места происшествия в затрудненных условиях (плохое освещение, неблагоприятные погодные условия, обзор в скрытых местах и т. д.).

Исследовано современное «полевое» средство освещения «световая башня», которое используется для осмотра больших по размерам территорий в условиях плохого освещения. Детально рассмотрен источник экспертного света OFK-8000A, который предназначен для поиска и обнаружения различных следов (рук, биологического происхождения, выявления «химических ловушек», признаков подделки документов) при осмотре места происшествия. Для использования в затруднённых условиях предложен прожектор FoxFury Nomad® 360. Также указано об использовании определенных осветительных приборов в различных ситуациях, в том числе неблагоприятных, при осмотре места происшествия.

Ключевые слова: осветительные приборы, осмотр места происшествия, поиск и обнаружение следов, неблагоприятные условия.

Lozova S., Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, a Leading specialist in the Scientific work of the Department ensuring the activities of Kharkiv Scientific research forensic center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

Kokorin O., Deputy Director, Head of the Department of Forensic Research of Kharkiv Scientific research forensic center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

Lozovyi A., Head of the monitoring and information support sector of the Department ensuring the activities of Kharkiv Scientific research forensic center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (Kharkiv, Ukraine)

USE OF LIGHTING DEVICES WHEN INSPECTING THE SCENE IN DIFFICULT CONDITIONS

The review of the scene as an investigative (investigative action) and the peculiarities of its conduct in difficult conditions (poor lighting, adverse weather conditions, inspection in hidden places and some others) are considered. To increase the effectiveness of the inspection, it is recommended to use additional light sources to study the situation at the scene, to detect faintly visible and invisible traces, spots, substances and more. Classifications of lighting devices depending on the tasks of the investigation are analyzed (detection of factual data that can establish the mechanism of the crime in all details, lighting of the area in difficult conditions) and the nature of the radiation spectrum (lighting in the visible part of the spectrum), and lighting in the invisible part of the spectrum (ultraviolet illuminators, electron-optical devices.) Due to technical progress, new lighting agents are constantly emerging that can be used in forensic activities. Inspection devices "Vine", "Mole" are used for inspection in hard-to-reach places, using sources of normal and infrared illumination ("Vine"). Modern "field" lighting "Light Tower" - helps to illuminate large areas in poor visibility, in the dark. The OFK-8000A expert light source is used to search for and detect various traces (hands, biological origin, detection of "chemical traps", signs of forgery) during the inspection of the scene, and can also be used during forensic laboratory tests. The FoxFury Nomad® 360 luminaire has been proposed for use in difficult conditions. Suggestions have been made for the use of certain luminaires in various, including adverse, scene inspection situations.

Keywords: lighting devices, inspection of the scene, search and detection of traces, adverse conditions.